

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความสำเร็จของการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพเสริมในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จของการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพเสริมของเกษตรกรในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพการเลี้ยงและการใช้ประโยชน์ กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ยของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

จำนวนประชากรที่ศึกษารั้งนี้มีทั้งสิ้น 128 ราย เป็นเกษตรกรที่อยู่ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยเกษตรกรแต่ละคนเลี้ยงไก่พื้นเมืองไม่ต่ำกว่า 20 ตัว ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-square Test)

1. ข้อมูลทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

1.1 ประสบการณ์ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.6 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง 1 - 10 ปี และร้อยละ 32.0 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง 11 - 20 ปี ประสบการณ์ต่ำสุด 1 ปี ประสบการณ์สูงสุด 30 ปี และประสบการณ์เฉลี่ย 9.73 ปี

1.2 ระดับการศึกษา ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.7 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และร้อยละ 30.5 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 7.8 มีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 รายได้การเกษตรต่อปี ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.0 มีรายได้การเกษตรต่อปีต่ำกว่า 10,001 - 30,000 บาท และร้อยละ 28.1 มีรายได้ 30,001 - 50,000 บาท โดยมีรายได้ต่ำสุด 2,000 บาท รายได้สูงสุด 56,000 บาท และรายได้เฉลี่ย 25,711.72 บาท

1.4 ขนาดพื้นที่บริเวณบ้าน ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.4 มีขนาดพื้นที่บ้านและใช้สำหรับเลี้ยงไก่ 3-5 งาน และร้อยละ 36.7 มีขนาดพื้นที่น้อยกว่า 3 งาน ร้อยละ 18.0 มีขนาดพื้นที่ 6-8 งาน เกษตรกรมีพื้นที่ต่ำสุด 1 งาน พื้นที่สูงสุด 10 งาน และพื้นที่เฉลี่ย 3.53 งาน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.00

1.5 การติดต่อกับเพื่อนบ้าน ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.7 มีการติดต่อกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ และร้อยละ 34.4 มีการติดต่อกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ที่เหลือร้อยละ 10.9 ไม่เคยมีการติดต่อกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเลย

1.6 การได้รับข่าวสารด้านการเกษตร ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ร้อยละ 92.2 ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากทางโทรทัศน์ และร้อยละ 82.0 ได้รับข่าวสารจากทางวิทยุ ร้อยละ 45.3, 32.8, และ 30.5 ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ, หนังสือพิมพ์ และนิตยสารการเกษตร ตามลำดับ

1.7 การได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 78.1 ได้รับจากเพื่อนบ้าน รองลงมาร้อยละ 61.7 ได้รับจากเกษตรตำบล ร้อยละ 22.7 ได้รับจากปศุสัตว์อำเภอ ร้อยละ 17.2 เป็นเกษตรกรที่ไม่เคยได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำเลย และร้อยละ 3.1 ได้รับจากสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์และอาสาพัฒนาชุมชน

1.8 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในรอบปีที่ผ่านมา ของเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.3 เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนที่เหลือร้อยละ 36.7 ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเลย

1.9 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของเอกชนเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในรอบปีที่ผ่านมา ของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 95.3 ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของเอกชนเลย มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 4.7 ที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของเอกชน

2. สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

พันธุ์ไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงมากที่สุดคือไก่พื้นเมืองพันธุ์ไก่อยู่ ร้อยละ 82.8 รองลงมาร้อยละ 78.1 เป็นไก่พื้นเมืองไก่ชนพันธุ์อุ้มหางดำ และร้อยละ 65.6 เป็นไก่กลายพันธุ์ สำหรับจำนวนไก่ที่เกษตรกรเลี้ยงแต่ละครัวเรือนเฉลี่ย 48.05 ตัว สูงสุด 300 ตัว และต่ำสุด 20 ตัว วิธีการเลี้ยงไก่ของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 79.7 เลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย โดยไก่พื้นเมืองจะอาศัยอยู่ในคอกหรือเล้าที่เกษตรกรสร้างขึ้น ร้อยละ 75.0 รองลงมาร้อยละ 46.9 อาศัยอยู่ใต้ถุนบ้าน และร้อยละ 43.8 อาศัยตามต้นไม้ เกษตรกรใช้วิธีในการให้อาหารไก่พื้นเมือง ร้อยละ 80.5 ให้หากินเองตามธรรมชาติ รองลงมาร้อยละ 53.1 เกษตรกรให้อาหารประจำวัน และร้อยละ 46.9 ให้อาหารเป็นบางครั้ง อาหารที่เกษตรกรให้เป็นปลายข้าว ข้าวเปลือก ร้อยละ 89.8 รองลงมา ข้าวโพด รำ และอาหารสำเร็จรูปคิดเป็นร้อยละ 32.0 และร้อยละ 29.7 ตามลำดับ ส่วนของการให้น้ำนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.4 จะเอาน้ำใส่ภาชนะให้ไก่กิน สำหรับอาหารเสริมของไก่พื้นเมือง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 70.3 ไม่เคยให้อาหารเสริมเลย และการทำวัคซีนป้องกันโรค เกษตรกรร้อยละ 39.8 ทำวัคซีนบ้างไม่ทำบ้าง รองลงมาร้อยละ 23.4 ไม่เคยทำวัคซีนเลย และร้อยละ 20.4 ทำวัคซีนสม่ำเสมอ สถานที่จำหน่ายวัคซีนพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรหาซื้อตามร้านค้าทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 78.6 ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 92.8 สามารถหาซื้อวัคซีนได้โดยง่าย ชนิดของวัคซีนที่เกษตรกรใช้ส่วนใหญ่ร้อยละ 59.4 เป็นวัคซีนนิวคาสเซิล รองลงมาคือวัคซีนหลอดลมอักเสบคิดเป็นร้อยละ 53.9 และวัคซีนอหิวาต์ไก่อ้อยละ 42.2 เกษตรกรที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองร้อยละ 50.8 ไม่เคยใช้ยารักษาโรคไก่ และร้อยละ 88.3 ไม่เคยถ่ายพยาธิไก่พื้นเมืองเลย การเกิดโรคระบาดไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยงพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.5 เคยเกิดโรคระบาดบ้างแต่ไม่บ่อยนัก เมื่อเกิดโรคระบาดจึงขึ้นทำให้ไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.4 ตายบ้างเป็นบางส่วน เกษตรกรใช้วิธีแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการขายไก่ให้หมด ร้อยละ 49.6 และรองลงมาทำโดยการใช้อย่างปฏิชีวนะร้อยละ 35.9 ฤดูที่เกิดโรคระบาดกับไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยงพบว่าจะจะเป็นฤดูร้อน ร้อยละ 48.7 รองลงมาเป็นฤดูหนาว ร้อยละ 30.8 และฤดูฝน ร้อยละ 20.5 การกำจัดไก่ที่ตายพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 95.3 ทำโดยวิธีการฝังหรือเผา ในการคัดเลือกพันธุ์ไก่พื้นเมือง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เคยคัดเลือกพันธุ์คิดเป็นร้อยละ 63.3 โดยใช้วิธีการหาพ่อแม่พันธุ์จากที่อื่นมาไว้ผสมพันธุ์ร้อยละ 48.5 รองลงมาปล่อยให้ผสมเองตามธรรมชาติร้อยละ 36.7 วิธีนี้ทำให้ได้ลูกไก่ออกมามีเลือดชิดมากส่งผลให้ไก่เติบโตช้า ได้ลักษณะที่ไม่ดี

3. การใช้ประโยชน์ไก่พื้นเมือง

เกษตรกรที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 128 คน พบว่า ใช้ประโยชน์จากไก่พื้นเมือง โดยการจำหน่าย รองลงมาคือร้อยละ 85.9 บริโภคภายในครัวเรือน และร้อยละ 70.3 ใช้ในเกมกีฬาชนไก่ เกษตรกรเลี้ยงไก่พบว่า การออกไข่ของแม่ไก่แต่ละครั้งส่วนใหญ่ร้อยละ 75.8 ออกไข่ 10-12 ฟอง และการฟักออกเป็นลูกไก่ครั้งละ 10 - 12 ตัว คิดเป็นร้อยละ 51.6 เกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองพบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 128 คน จำหน่ายไก่เนื้อ ไม่จำหน่ายมูลไก่ และไม่จำหน่ายไข่ และมีเกษตรกรร้อยละ 60.2 ที่จำหน่ายไก่พื้นเมืองเป็นไก่ชนด้วย เกษตรกรร้อยละ 34.4 จำหน่ายไก่พื้นเมืองที่ช่วงอายุ 5 เดือน และจำหน่ายไก่ชนที่อายุมากกว่า 15 เดือนร้อยละ 37.6 เกษตรกรจำหน่ายไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ร้อยละ 83.6 ต่ำกว่า กิโลกรัมละ 55 บาท รองลงมาร้อยละ 14.1 จำหน่ายในราคา 56-85 บาท ในการจำหน่ายไก่พื้นเมืองพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 54.7 จำหน่ายครั้งละ 1-5 ตัว รองลงมา 6-10 ตัว ร้อยละ 35.2 วิธีการที่เกษตรกรจำหน่ายไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ร้อยละ 97.7 ขายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อตามหมู่บ้าน ส่วนมากร้อยละ 95.3 จำหน่ายติดตามน้ำหนัก ส่วนขายเหมาเป็นตัวมีเพียงเล็กน้อยร้อยละ 4.7 ฤดูที่เกษตรกรจำหน่ายไก่พื้นเมืองได้มากที่สุดคือฤดูร้อน ร้อยละ 44.5 รองลงมาทุกฤดูกาลร้อยละ 35.9 และฤดูหนาวร้อยละ 16.4 ช่วงที่จำหน่ายไก่พื้นเมืองได้ราคาดีคือฤดูหนาวร้อยละ 83.6 และฤดูที่ได้ราคาต่ำร้อยละ 88.3 คือฤดูฝน สำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองไก่ชนพบว่าเกษตรกรร้อยละ 63.3 เคยเล่นกีฬาชนไก่ และร้อยละ 58.6 เล่นเดิมพันชนไก่

4. เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง 128 คน พบว่า ร้อยละ 56.2 ประสบความสำเร็จน้อยในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวน 72 คน และร้อยละ 43.8 ประสบความสำเร็จมากในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองจำนวน 56 ราย

หมายเหตุ การวัดความสำเร็จวัดได้จากรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 2,109.45 บาท ถ้าเกษตรกรมีรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองต่ำกว่า 2,109.45 บาท ถือว่าประสบความสำเร็จน้อย และถ้าเกษตรกรมีรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองสูงกว่า 2,109.45 บาท ถือว่าประสบความสำเร็จมาก

5. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม และสภาพการเลี้ยง และการใช้ประโยชน์ กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย

5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 45)

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 46)

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้การเกษตรต่อปี กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 47)

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่บริเวณบ้าน กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 48)

5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อกับเพื่อนบ้าน กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 49)

5.6 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข่าวสารด้านการเกษตร กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 50)

5.7 ความสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย (ตารางที่ 51) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างไก่คู ไก่ตะเภา ไก่แจ้ ไก่กลายพันธุ์ ไก่ดำ ไก่เหลืองหางขาว ไก่เขียวไขก้า กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างไก่คู่หางดำ ไก่กลาย กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

5.8 ความสัมพันธ์ระหว่างการให้อาหาร กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 52)

5.9 ความสัมพันธ์ระหว่างการทำวัคซีน กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 53)

5.10 ความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดโรคระบาด กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 54)

5.11 ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเลี้ยง กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 55)

5.12 ความสัมพันธ์ระหว่างการคัดเลือกพันธุ์ กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 56)

5.13 ความสัมพันธ์ระหว่างการจำหน่ายไข่ กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ เพราะเกษตรกรทั้งหมดตอบคำถามเป็นคำตอบเดียวกัน คือไม่จำหน่าย (ตารางที่ 57)

5.14 ความสัมพันธ์ระหว่างการจำหน่ายไก่เนื้อ กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ เพราะเกษตรกรทั้งหมดตอบคำถามเป็นคำตอบเดียวกัน คือจำหน่าย (ตารางที่ 58)

5.15 ความสัมพันธ์ระหว่างการจำหน่ายไก่ชน กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 59)

5.16 ความสัมพันธ์ระหว่างการจำหน่ายมูลไก่ กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย พบว่า ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ เพราะเกษตรกรทั้งหมดตอบคำถามเป็นคำตอบเดียวกัน คือไม่จำหน่าย (ตารางที่ 60)

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ได้พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็นที่จะขอนำมาอภิปรายในที่นี้ คือ

1. ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง

ระยะเวลาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรมากหรือน้อย ไม่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงไก่ของเกษตรกร ทั้งนี้เนื่องจาก ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย โตเร็ว แต่จะต้องมีการป้องกันโรคระบาด ซึ่งเกษตรกรที่เลี้ยงมานานแล้วส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความสามารถในการทำวัคซีนป้องกันโรคให้กับไก่พื้นเมือง ซึ่งแตกต่างจากเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการรู้และการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดูแลป้องกันรักษาโรคไก่ ทำให้ได้ไก่ที่มีความต้านโรค และมีอัตราการตายน้อยกว่าเกษตรกรที่เลี้ยงไก่อมานานแต่ไม่เคยปรึกษากับเจ้าหน้าที่ของรัฐเลย

2. สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

เกษตรกรเลี้ยงไก่โดยเฉลี่ย 48 ตัวต่อครัวเรือน ซึ่งไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยงเป็นพันธุ์ไก่คู และไก่คู่หางดำ โดยการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย ซึ่งจะขังไก่ไว้ในเวลากลางคืนและปล่อยให้ไก่ออกหากิน

ตามบริเวณบ้าน ท้องทุ่งนา ในเวลากลางวัน และในบางครั้งเกษตรกรจะโปรยปลายข้าว ข้าวเปลือกให้กับ ไก่พื้นเมืองด้วย และทำการให้น้ำไก่โดยการใส่ภาชนะไว้ให้ไก่กิน

สำหรับการทำวัคซีนนั้น เกษตรกรนิยมทำวัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล และหลอดลมอักเสบ โดยซื้อวัคซีนจากร้านค้าทั่วไป ซึ่งเป็นการป้องกันโรคระบาดให้กับไก่ และลดอัตราการตายจากโรคระบาดของไก่ให้ลดลง ซึ่งโรคระบาดของไก่มักเกิดขึ้นในฤดูร้อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมปศุสัตว์ (2538) ซึ่งเมื่อเกิดโรคระบาดแล้วเกษตรกรแก้ปัญหาโดยการขายไก่ให้หมด หรือถ้าไก่ตาย เกษตรกรจะนำไปฝังหรือเผาทิ้ง

3. การใช้ประโยชน์ไก่พื้นเมือง

เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงไก่พื้นเมืองไว้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน และเพื่อการจำหน่าย โดยจะจำหน่ายเป็นไก่เนื้อที่อายุประมาณ 4-5 เดือน ที่น้ำหนักประมาณ 2 กิโลกรัม ในราคา กิโลกรัมละ 50 บาท ซึ่งจะมีพ่อค้ามารับซื้อถึงหมู่บ้าน ในส่วนของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองสายพันธุ์ไก่ชน มักจะเป็นเกษตรกรที่เล่นเดิมพันไก่ชนด้วย ซึ่งเกษตรกรเหล่านี้จะจำหน่ายไก่พื้นเมืองที่มีลักษณะเป็นไก่ชน ซึ่งจะได้ราคาดีกว่าไก่พื้นเมืองพันธุ์เนื้อหลายเท่าตัวเนื่องจากไก่ชนเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศที่ใช้ในเกมหกกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไก่ชนที่เลยชนชนะมาแล้วจะมีราคาสูงมากถึงหลักแสน แต่ในการจำหน่ายเป็นไก่ชนเกษตรกรจะต้องดูแลไก่อมากกว่าไก่พื้นเมืองพันธุ์ธรรมดา คือต้องทำวัคซีนตามกำหนด ให้อาหารเสริม ยาปฏิชีวนะ เพื่อให้ไก่มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรงตลอดเวลา เหมาะสมกับมูลค่าที่เพิ่มขึ้นมาของไก่

4. การทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระได้แก่ ประสบการณ์ การศึกษา รายได้ การเกษตรต่อปี ขนาดพื้นที่บริเวณบ้าน การติดต่อกับเพื่อนบ้าน การได้รับข่าวสารด้านการเกษตร พันธุ์ การให้อาหาร การทำวัคซีน การเกิดโรคระบาด วิธีการเลี้ยง การคัดเลือกพันธุ์ จำหน่ายไข่ จำหน่ายไก่เนื้อ จำหน่ายไก่ชน และจำหน่ายมูลไก่

จากการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจคือ จากตารางที่ 49 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อกับเพื่อนบ้าน กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างมีนัยสำคัญ ค่าโคสแควร์คำนวณได้ 4.422 ค่า p คำนวณได้ 0.035 นั่นคือ พบว่าเกษตรกรที่ติดต่อกับเพื่อนบ้าน 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ ประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากกว่าเกษตรกรที่ติดต่อกับเพื่อนบ้าน

0-4 ครั้งต่อสัปดาห์ เนื่องจาก การติดต่อกับเพื่อนบ้านทำให้ได้แลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ได้แนวคิดใหม่ๆ ตลอดจนการดูแลรักษาที่ถูกต้อง การจัดการ การซื้อขาย และการตลาด อีกทั้งช่วยเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ส่งผลให้ผลผลิตจากไก่มีคุณภาพดีขึ้น การจัดการไก่พื้นเมืองมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ไก่พื้นเมืองได้ราคาดีขึ้น

และจากตารางที่ 51 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพันธุ์ไก่ทุ่งดำและไก่ลาย กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างมีนัยสำคัญ ค่าไคสแควร์คำนวณได้ 4.191 และ 3.977 ตามลำดับ และค่า p คำนวณได้ 0.041 และ 0.046 ตามลำดับ พบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงไก่พันธุ์ทุ่งดำ และไก่ลาย ซึ่งเป็นไก่ในสายพันธุ์ไก่ชนที่ เกษตรกรสามารถจำหน่ายเป็นไก่ชน ทำให้ไก่อมีมูลค่าเพิ่มสูงกว่าไก่พื้นเมืองทั่วไป อีกทั้งยังเป็นพ่อแม่พันธุ์ที่ดี ที่ให้ลูกดก และลูกไก่ที่เกิดจากไก่สายพันธุ์ดังกล่าวมีอัตราการเจริญเติบโต ให้ผลผลิตดีกว่าพันธุ์อื่นๆ ดังนั้นเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ทั้งสองสายพันธุ์นี้คือ ไก่ทุ่งดำ และไก่ลายจึงประสบความสำเร็จมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เลี้ยง

และจากตารางที่ 52 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการให้อาหารกับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างมีนัยสำคัญ ค่าไคสแควร์คำนวณได้ 3.977 ค่า p คำนวณได้ 0.046 เนื่องจากเกษตรกรที่ให้ไก่หากินเองตามธรรมชาติไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารไก่ที่มีราคาแพง ซึ่งเป็นอาหารที่เหมาะสมสำหรับไก่พันธุ์เนื้อมากกว่าไก่พื้นเมือง ซึ่งสอดคล้องกับอภิชัย (2540) ที่กล่าวว่า ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์หากินเก็บตกจากเศษอาหาร ข้าวเปลือกตกหล่นตามท้องนา หนอง แมลง ปลายข้าวเหล่านี้ ถ้าไม่มีไก่ก็เป็นการเสียโอกาสในสิ่งที่จะได้จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ อีกทั้งไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย โตเร็ว ทนทานต่อสภาพแวดล้อมได้ดี จึงไม่จำเป็นที่จะต้องเสียเงินในการซื้ออาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงไก่ ซึ่งเป็นการลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนในการเลี้ยงได้อีกทางหนึ่ง

และจากตาราง 56 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการคัดเลือกพันธุ์กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างมีนัยสำคัญ ค่าไคสแควร์คำนวณได้ 9.648 ค่า p คำนวณได้ 0.008 พบว่า เกษตรกรที่เคยคัดเลือกไก่พื้นเมืองประสบความสำเร็จมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยคัดเลือกพันธุ์เลย ซึ่งสอดคล้องกับ จรรย์ (2526) ซึ่งกล่าวว่า การคัดเลือกพันธุ์ไก่ควรจะใช้พ่อแม่พันธุ์สายพันธุ์ไก่ชน ซึ่งมีข้อดีคือ ให้ทั้งเนื้อและชนเก่ง และทนทานต่อโรค พยาธิได้ดี รวมทั้งไก่ที่ปรับปรุงพันธุ์แล้ว ยังสามารถให้ผลผลิตดีกว่าไก่พื้นเมืองที่ยังไม่ได้ปรับปรุงพันธุ์ ภายใต้สภาพการให้อาหารและการเลี้ยงดูในหมู่บ้าน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ สุวรรณ (2527) ที่กล่าวว่า อย่าให้มีการผสมเลือดชิด คือพ่อหรือแม่ผสมกับลูก หรือครอกเดียวกันผสมกัน ทำให้ไกรุ่นลูกออกมาแสดงออกในลักษณะด้อย

และจากตาราง 59 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจำหน่ายไก่ชน กับรายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างมีนัยสำคัญ ค่าไคสแควร์คำนวณได้ 10.286 ค่า p คำนวณได้ 0.001 พบว่าเกษตรกรที่จำหน่ายไก่สายพันธุ์ไก่ชน ประสบความสำเร็จจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้จำหน่ายไก่ชน ซึ่งสอดคล้องกับ เหมวดี (2541) ที่กล่าวว่า ไก่ที่ผ่านการปล้ำมาแล้ว มีแววชนดี จะมีราคาอย่างต่ำตั้งแต่ตัวละ 1,000 บาทขึ้นไป โดยเฉพาะไก่ตัวที่เลขชนชนะมาแล้วจะมีราคาหลายหมื่นบาทขึ้นไปจนเป็นแสนบาท ซึ่งเป็นวิธีการเพิ่มมูลค่าไก่พื้นเมืองได้หลายเท่าตัว จากปกติไก่พื้นเมืองจำหน่ายได้ราคาตัวละประมาณ 100 - 150 บาท (กิโลกรัมละ 50 บาท)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงไก่ให้ประสบความสำเร็จ และมีรายได้เพิ่มขึ้นนั้น พบว่า เกษตรกรที่ติดต่อกับเพื่อนบ้าน 5-7 ครั้งต่อสัปดาห์ จะประสบความสำเร็จมากกว่าเกษตรกรที่ติดต่อกับเพื่อนบ้าน 0-4 ครั้งต่อสัปดาห์ การติดต่อกับเพื่อนบ้านทำให้ได้แลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ได้แนวความคิดใหม่ๆ ตลอดจนการดูแลรักษาไก่พื้นเมืองที่ถูกวิธี การจัดการ การซื้อขาย อีกทั้งช่วยเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ส่งผลให้ผลผลิตจากไก่พื้นเมืองมีคุณภาพดีขึ้น การจัดการมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ไก่พื้นเมืองขายได้ราคาดีขึ้น

เกษตรกรที่เลี้ยงไก่พันธุ์อุหางดำ และไก่ลาย ซึ่งเป็นไก่สายพันธุ์ไก่ชน จะประสบความสำเร็จมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เลี้ยงไก่ทั้งสองสายพันธุ์นี้ เพราะเกษตรกรสามารถจำหน่ายเป็นไก่ชน ทำให้มีมูลค่าเพิ่มสูงกว่าไก่พื้นเมืองทั่วไป อีกทั้งยังเป็นพ่อแม่พันธุ์ที่ดี ให้ลูกดก และลูกไก่ที่เกิดจากสายพันธุ์ดังกล่าวมีอัตราการเจริญเติบโตดี ทนต่อสภาพแวดล้อม ให้ผลผลิตดีกว่า และจะส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

เกษตรกรที่ปล่อยให้ไก่หากินเองตามธรรมชาติ พบว่าประสบความสำเร็จมากกว่าเกษตรกรที่ซื้ออาหารให้ไก่กิน เนื่องจาก ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย โตเร็ว ทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดี อีกทั้งไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่หากินเก็บตกจากเศษอาหาร ปลายข้าว ข้าวเปลือก ที่ตกหล่นตามท้องทุ่งนา จึงไม่จำเป็นที่เกษตรกรจะต้องเสียเงินในการซื้ออาหารสำเร็จรูป ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายและต้นทุนในการเลี้ยงดูไก่ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น

เกษตรกรที่มีการคัดเลือกพันธุ์ไก่พื้นเมืองจะประสบความสำเร็จมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยคัดเลือกพันธุ์ไก่ การคัดเลือกพันธุ์เกษตรกรควรใช้พ่อแม่พันธุ์เป็นไก่สายพันธุ์ไก่ชน ซึ่งมีข้อดีคือ ให้ทั้งเนื้อและขนแก่ อีกทั้งยังทนทานต่อโรคและพยาธิได้ดี ซึ่งไก่ที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์แล้วสามารถให้ผลผลิต

ที่ดีกว่าไถ่พื้นเมืองที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ ภายใต้สภาพการให้อาหารและการเลี้ยงดูในระดับหมู่บ้าน

เกษตรกรที่จำหน่ายไถ่ชนประสบความสำเร็จมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้จำหน่ายไถ่ชน กล่าวคือ ไถ่ที่ผ่านการคัดเลือกมาแล้ว มีรูปร่างลักษณะดี จะมีราคาอย่างต่ำตั้งแต่ตัวละ 1,000 บาทขึ้นไป โดยเฉพาะไถ่ที่เคยผ่านการชนชนะมาแล้ว จะมีราคาหลายหมื่นบาทขึ้นไป จนถึงมีราคาเป็นหลักแสนบาท ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับไถ่พื้นเมืองได้หลายเท่าตัว จากปกติไถ่พื้นเมืองจำหน่ายได้ราคาตัวละ 100-150 บาท (กิโลกรัมละ 55 บาท)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะในท้องที่ของอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น
2. ควรจะมีการศึกษาถึงสภาพการเลี้ยงและการใช้ประโยชน์ของไถ่ชนในแต่ละท้องถิ่น เพราะเป็นการช่วยอนุรักษ์ไถ่พื้นเมืองไทยอีกทางหนึ่ง และได้ทราบถึงพันธุ์ไถ่ของไทยในแต่ละท้องถิ่น